Magyar Irodalmi Hírlevél

A beszélő köntös
Kilencven éve született Mészöly Miklós

Mészöly Miklós emlékkiállítás

Tokaji Írótábor 2011 - Tokajban vernek tábort az írók

Vers a víz fölött - Hihetetlen sikeres a program Szarvason

Lehetséges a Gyöngyösi hagyomány erősítése Csetneken

Megjelent az Opus 2011/3 száma

Ki menti meg Wass Albert lelkét?

Elhunyt Szász Lóránt költő és szabadságharcos

Erdélyi fák között

2011 augusztus **ötvennyolcadik megjelenés**

A beszélő köntös

NEGYEDIK FEJEZET
NÉGY REZEDASZÁLLAL ELINDULNAK VALA

A papokat elvitték – a kecskeméti népforradalom elaludt, s közeledett a nevezetes nap, mikor Budára indulnak az ajándékokkal – török császár elé.
A ruhák elkészültek, s az utolsó három napon kitették a városházán közszemlére. No, volt ott búcsújárás!
Pintyő hajdú őrizte a nagy asztalt, melyen ki voltak ingerlőn terítve. Úgy állt ott a vén Gyurka, mint egy kerub, a lángpallos helyett fölemelt mogyorófa pálcával.
Olyan szép volt az a sok »csiri-csári«, hogy még ő is elandalodott rajtok.
– Nagy segítség az ilyen rongy asszonyábrázatnak!
A csinosabb nőszemélyeket meg biztatta némelykor; ez is a tisztéhez tartozott.
– Ugyan próbálja fel galambom, ott a másik szobában.
És ki állott volna ellent? Volt-e szív, amelyik meg nem dobbant, tekintet, amelyik ott nem veszett? Az ezeregyéj minden ragyogása semmi se.
Hány lányka topogott körül félénken, mint az őzike, elindítá szemeit szendén, de azok csakhamar kitágultak és világolni kezdtek, mint két lobogó mécs, lassú remegés fogta el tagjait, halántéka lüktetett, s ilyenkor rászólt a hajdú: »Próbáld fel, húgocskám!« Biz az felpróbálta, még ha belehalt volna is.
És jaj, aki egyszer felpróbálta! Két frájj font a hajába pompás szalagokat, derekát befűzték karcsúra, arra adták fel a gyönyörűséges ingvállt, a pruszlikot, a meggyszínű selyemszoknyát, hímzett ezüst félholdakkal, hát még a piros karmazsin csizmát a lábára, hát még a násfát, a szemvakító kincseket. »Uccu lelkem, most nézd meg magad!«
Erre aztán elhozták elébe a tükröt, amire az fölsikoltott az örömtől; egy mesebeli tündért látva benne.
S mikor nézné magát vágytól pihegve, ziháló mellel, a hiúságnak édes éhségével, eléje áll ismét a kerub:
– No, de elég volt, vetkezz le már – vagy pedig ha tetszik, járj örökké ilyen ruhában.
Ugyan melyiknek van ereje azt mondani: »Kacaglak benneteket«, kikapcsolni az igéző mellénykét, leoldozni a bámulatos szoknyácskákat, lehúzni a hetyke karmazsin csizmát, leszedegetni a tündöklő ékszereket és belebújni ismét régi, ütött-kopott motyóiba?
Mind meg akarta próbálni – egyik sem vetette le szívesen.
Még élemedettebb nőszemélyeket is majd kilelt a hideg; szerettek volna mérkőzni – biz isten olyanok, akiket Szegeden megégetnének.
Végre is be kellett hozni a tilalmat. Csak a szépek, árvák és szegények próbálhatták fel a ruháikat. Olyanok, akik jöhetnek.
Pintyő bácsi nagyra vitte: ő határozta meg ki a szép. – Párisnak csak egy aranyalmája volt, neki egy kosárral! Keresték is a protekcióját igéző mosolyokkal, sonkával, kaláccsal, s egy boroskancsó is került innen-onnan. Mert nagy hivatal volt az. Úgyszólván csak később tudódott ki, mikor még tíz-húsz év múlva is rangot adott az asszonyoknak, ha elmondhatták: »Nem a gólya költött engem; rajta volt az én testemen is a Lestyákék ruhája«. Valóságos közmondás lett belőle.
Hát még akkor mindjárt melegében, képzelhetni, nem lehetett közömbös, kin volt, kin nem volt a ruha; ki találtatott hivatalosan szépnek, s ki »alkalmatlannak«. Sok égő, keserves könny omlott ezért.
Nem akarom vádolni hivatali visszaéléssel az öreget, sem hogy megvesztegettette magát (nehéz volna azt most kétszáz év után bizonyítani), de tény, ami tény, sok tapintatlanságot csinált. Ott van például a cigányleány esete.
Bejött a kis kormos, rongyokban, mezítláb, kócosan, meglegeltette nagy szemeit a kincseken, és a szája nyitva maradt, és a nyitott szájából, mint fényes keleti gyöngyök, fehérlettek ki a fogai. (Az a vén mamlasz észre sem vette.)
Egész gyermek volt még, nyúlánk bár, de erőteljes. Sokáig settenkedett, habozott, míg végre megszólította a hajdút:
– Hát nekem szabad-e?
Gyuri bácsi nagyot fújt előbb, majd méltatlankodva mordult rá:
– Minek a béka lábára patkó? Eredj a pokolba!
Mintha mindenik szó egy felhő lett volna, s a leány arcára, homlokára ereszkednék, olyan szomorú lett. Még ezt a vadon nőtt mókust is megbabonázta a pipere. Elfordult, könnyezett, és a könnyeket a könyökével törölgette.
Szerencse – vagy tán nem szerencse – éppen bent volt a főbíró és megfigyelte bánatát. Kezével megérintette a vállát. Ijedten rezzent fel.
– Válassz a ruhák közül, öltözz fel!
Habozva nézett fel rá.
– Az nem engedi! (Pintyőre mutatott a megrándított félvállával.)
– De ha én engedem, a város főbírája.
Ránézett a könnyein keresztül nevetve.
– Te parancsolnál itt? Igazán?
– Pintyő – szólt a főbíró mosolyogva –, vigye be a kis leány után a legszebb ruhát. Lássuk, mit lehet belőle csinálni.
Meg is láthatták azt negyedóra múlva. Mikor kilépett az öltöző szobából kimosakodva, felöltözve, a csodálkozás moraja hangzott.
Álom játéka-e vagy élőlény? Olyan volt, mint egy vakító szépségű királyleány. A cseresznyeszín selyempruszlik tündér idomokat engedett sejtetni, a rokolya kecsesen kígyózott le a bokáig. Ajka túltett pirosságával a rubintos násfáján, kondor fekete varkocsa addig szalad rajta lefelé, míg csak valamit talált belőle.
– Kinek a lánya vagy? – kérdé a főbíró elragadtatva.
– Az öreg Bürüé, aki a »Nyalka halásznál« szokott muzsikálni. (A »Nyalka halász« hírhedett csárda volt a tiszaparti tanyák között.)
– Mi a neved?
– Cinna.
– Velünk jössz Budára?
Vállat vont egykedvűen.
– Akkor tied marad a ruha.

– Megyek.
Így került elő a bokréta legszebb virágszála. A többi is könnyen. Csak ki kellett válogatni hozzá a sokból a legillőbb hármat. A lenhajú Bari Máriát ibolya szemeivel, ringó derekával, a délceg, magas Katona Magdolnát és a begyes, gömbölyű Pál Ágnest, csattanós piros arcával, feslő mályvarózsát. – Nem csókolt soha különbeket a szultán, s nem énekelt még ezeknél szebbeket Firduzi!
Indulhattak most már.
Vasárnap beállított a gulya, száz villás ökör, mindenik csinos vaskolomppal, pántlikás szarvval, beállított a ménes, ötven nyúlánk csikó, mindenik kis ezüst csengővel. Felültek kettesével két szekérre a leányok, azaz hogy menyecske belőlük kettő; a leghamisabb két menyecske – mert csak annak adják ki magukat.
Majd fölkászmálódtak molnár-kék ezüstcsattos köpenyeikben szenátor uraimék a fürhéces kocsikra. Az elsőbe a főbíró, Kriston Ferenccel, a kocsis-ülésen befelé fordulva Inokai József. Egyik a ménest viszi, másik a gulyát. Ágoston uram, aki a másik kocsin ül, követi voltából hirtelen virágkertésznek vedlett alá – ilyen a politika!… Porosznoki Gábor a fegyvert viszi gyönyörű selyemtokban. A hatodik városházbeli, a kis púpos Imecs György, rosszul fest, de jól beszél törökül, tatárul; ennélfogva őt viszik »kenő embernek«.
Az összegyűlt népek éljen riadása felhangzik; az itthon maradt asszonyok sietnek lekapni fejükről kendőiket, hogy lobogtathassák; a kocsisok megindítják lovaikat, a csikósok megcserdítik a karikást, s megindul a fényes menet, muzsikaszó mellett, mert a száz ökör kolompja kong-bong, az ötven csikó csengője csilingel…
Az út egyhangú, le sem írjuk. Az alföldön minden egyforma. A helységek, a városok, a határaik. A délibábos róna, melynek csak a mennybolt lehajlása vet véget, a tompa szürke talaj, melyből lila tónusokat csal ki a bágyadt őszi napsugár, egy mindenütt. Egyik határ úgy hasonlít a másik határhoz, mint egy rőf posztó a másikhoz, ha egy végből vannak. Imitt-amott felbukkan egy-egy fanélküli magányos tanya, fehér házikó, kútgém. A községek végén kipeckelt szárnyaikkal a szélmalmok – úgy tűnnek fel az utasnak, mintha az előbbi faluból valók volnának.
Igazán mulatságos, hogy még a nagy alföldi városok is milyen egyformák valának. Mindeniknek volt egy olyan dolga, amivel dicsekedett. Debrecen a kollegiumával, Szeged a Mátyás-templommal, Kecskemét a Szent Miklós-toronnyal, melyen rajta volt jó pajtásságban a kálvinista kakas, a lutheránus csillag és katolikus kereszt; mindenik tudott felmutatni egy elhíresedett élelmicikket, Debrecen a kolbászt, Kecskemét az almát, Szeged a paprikát. (Egyformán fejlődtek azóta is, mindenik megmutatván, mennyi telik tőle ész dolgában: Debrecennek Csokonai Vitéz Mihálya támadt, Szegednek Dugonics Andrása, Kecskemétnek Katona Józsefe.)
Hőseink tehát mentek-mendegéltek, míg végre ott találták magukat a nagy hangyabolyban, Budavárban – hol legott dologhoz kellett látni, ahogy kinek-kinek ki volt osztva.
Az első szerep a »kenő emberé«, aki csak annyiban különbözik a kenő asszonytól, hogy nem zsírral kenegeti ki a csömört az emberekből, hanem aranyakkal. Őneki kellett lótni-futni Ponciustól Pilátusig, ügyeskedni s »érvelni«, hogy az audiencia meglegyen.
A padisah szerdán ereszté fényes ábrázata elé Kecskemétet.

Mikszáth Kálmán

GÁBOR ANDOR

Jogot a népnek

Két előadó együtt jön ki a függöny elé és nagyon csendesen, pontosan együtt ezt mondják:

JOGOT A NÉPNEK!

Aktuális politikai dal, szövegét írta Lukács László, zenéjét szerezte Tisza István.

Az egyik: Kinek haja barna vagy szõke,
Ki szemtelenül néz a nõkre, -
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Ki este az ágyával szembe
A ruháját nem rakja rendbe
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Ki nem kel fel hajnalba korán,
kinek mitesszer van az orrán
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Kinek sarka le van taposva,
S padlóra köp a villamosba
A másik (ordítva): Az nem kap választójogot!

Az egyik: Ki a lépcsõn szuszogva megy fel,
Ki bajuszkötõt használ reggel,
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Kinek a nagypapája kasznár,

Ki bajuszkötõt sose használ
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Ki fürdõkádba bemegy põrén,
Kinek anyajegy van a bõrén.
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Kinek vatta van a fülében,
Kinek nincs vatta a fülében,
A másik: Az nem kap választójogot.

Az egyik: Ki csak egyszer is életébe
Kávézni kávéházba lép be,
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Ki ebéd után nem pikétez,
Ki tudja, hogy Justh Gyula létez,
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Ki Ehrlichet Gusztávnak véli,
Ki Gusztávot Ehrlichnek véli,
A másik: Az nem kap választójogot.
Az egyik: Kinek a fején van a szája,
Kinek egy nõ volt a mamája...

(Itt abbahagyják)

Együtt: Mondjuk inkább csendesen ki.
Senki! senki!! senki!!! senki!!!!
Abszolúte senki sem kap
Választójogot!

1912

LUKÁCS LÁSZLÓ

Tisztelt Ház ... minden ovációt szivbõl köszönök,
Hát megismerik miniszterelnöküket önök?
De ki lehetne ugyibár e daliás alak?
Lukács László nevétõl visszhangoznak a falak,
A Tiszta István gróf is játszik némi szerepet,
De legjobban engem utál itt a közszeretet.

Közpiszkeletben úszom,
De nem, még nem bucsúzom.
Nem sietek, nem szaladok,
Én maradok, én maradok.

Hogy tartóztatnak, istenem, mily kellemes zene,
Laci, mondják, miért nem esz el innen a fene?
No ergye, ergye, ergye már, mondja a munkapárt,
Mert a ragaszkodásban az nem ismer ám határt.
És én valóban nem megyek, ez tõlem nemde szép,
Engem nem indit meg a legmeginditóbb beszéd.
A miniszteri székem
Le van szögelve szépen,
Nem futok és nem haladok,
Csak maradok, csak maradok.

Ne higyjék, hogy makacs vagyok, avagy talán konok,
Ha hátul frakkomra kenek gumirabikomot.
De higyjék el, oly ingatag a miniszteri hely,
Miként faágon a levél, mint emberen a fej.
A föld is mozdul s a hegyek is csuszhatnak nagyot,
De én mint aradi gyerek, csak maradi vagyok.
Kidobni még az édes
Pavlik se volna képes
Egy ilyen pici darabot,
Hadd maradok! hadd maradok!

1913

Kilencven éve született Mészöly Miklós

Burden

„A mester minden mondata meg volt szorítva. Az egyik csak éppen, a másik meg annyira, hogy egyetlen szó maradt belőle. Ezek lettek a legsúlyosabb mondatok, hiszen ezekből majdnem minden hiányzott. A mondatok között pedig olyan néma mondatok, amelyekből minden egyes szó hiányzott, s mintha majdnem meg lehetett volna mondani, hogy melyek ezek a szavak. Így nem csak írva volt, hanem olvasható, amit nem lehetett papírra vetni, de a hiányát se lehetett volna elhallgatni.”

(Nádas Péter: A mester árnyékában)

Megírta a megfogalmazhatatlant, és elkerülte az önmagát megírásra kínáló megfogalmazását. Belátott a tételesség és a köznapi beláthatóság objektumai mögé. Csinálta a világot és nem tetten érte.

Ezek a mondatok – bár részben tőle eredeztethetők – csak sejtetni engedik azt, ami a Mészöly Miklós írásművészetében lényegszerű. Ha jobban meggondolom, evvel az életműművel kizárólag személyes kapcsolatom van. Ami egyúttal azt jelenti, hogy csak hétköznapi olvasóként tudok viszonyulni hozzá. A szövegei mélyen bennem élnek, belém ivódtak, de kénytelen vagyok belátni, hogy nincsenek hozzájuk úgynevezett professzionális olvasói stratégiáim. Nincsenek kulcsaim. Vagy ha voltak is, régen *sutba* vágtam őket. Olvasom, látom a vízióit, érzem a rétegzettséget, mégsem tudom innen vagy amonnan, holmi rafinált külső nézőpontok felől megközelíteni. Pontosabban fogalmazva: ebbe az életműbe bele kell állni, derékig, nyakig, a fejünk búbjáig, ameddig lehet, és kötelező elveszni benne.

Mészöly napra pontosan kilencven évvel ezelőtt született Szekszárdon, Molnár Miklós néven. A Mészöly írói nevet 1947-ban használta először, egy évvel korábban, hogy az első kötete, a *Vadvizek* napvilágot látott volna. 1938 és 1942 között a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem hallgatója volt, jog diplomát szerzett, a második világháborúban aztán frontkatonaként teljesített szolgálatot Észak-Németországban. Katonaszökevényként bujdosott, majd Szerbiában szovjet hadifogságba esett. Hazatérése után, munkásként, terménybegyűjtőként, és malomellenőrként dolgozott, 1947-től egy évig Szekszárdon volt laptulajdonos. 1949-ben vette feleségül Polcz Aleine-t. Ebben az évben már Budapesten dolgozott szabadúszóként, különböző könyvkiadóknál álnéven vállalt lektorálást. Az ötvenes évek elején az Állami Bábszínház dramaturgja volt, majd újra álnéven kényszerült dolgozni. 1950-től jó ideig csak meséket és meseátdolgozásokat közölhetett. 1956-tól szabadfoglalkozású író. A forradalomban fegyveresen ugyan nem vett részt, de közreműködött az Írószövetség forradalomi állásfoglalásának megfogalmazásában. 1957-ben *Sötét jelek* címmel jelent meg kötete, ezután a pártlap kritikája gyakorlatilag kiközösítette az irodalomból. Megfigyelés alatt tartották, lehallgatták a telefonját. A hatvanas évek elején pár éven keresztül tavasztól őszig a Szekszárdhoz közeli Porkoláb-völgyben időzött. Itt, a Porkoláb-völgyi présházban írta meg *Az atléta halálát*. 1963-ban a Miskolci Nemzeti Színház kísérleti színpadán bemutatták *Az ablakmosó* című drámáját. A darab mindössze két előadást ért meg, mert betiltották. A dráma egy kommentárszöveg kíséretében a Jelenkorban is megjelent, ami újabb politikai botrányt kavart. Miután az új regénye kiadását többször visszautasították, 1965-ben egy párizsi kiadóval kötött szerződést *Az atléta halála* megjelentetésre. Így történt, hogy a könyv előbb jelent meg franciául (*Mort d'un atlete* címmel), mint magyarul. Egy évre rá németre is lefordították, és ekkor jelenhetett meg végre itthon is.

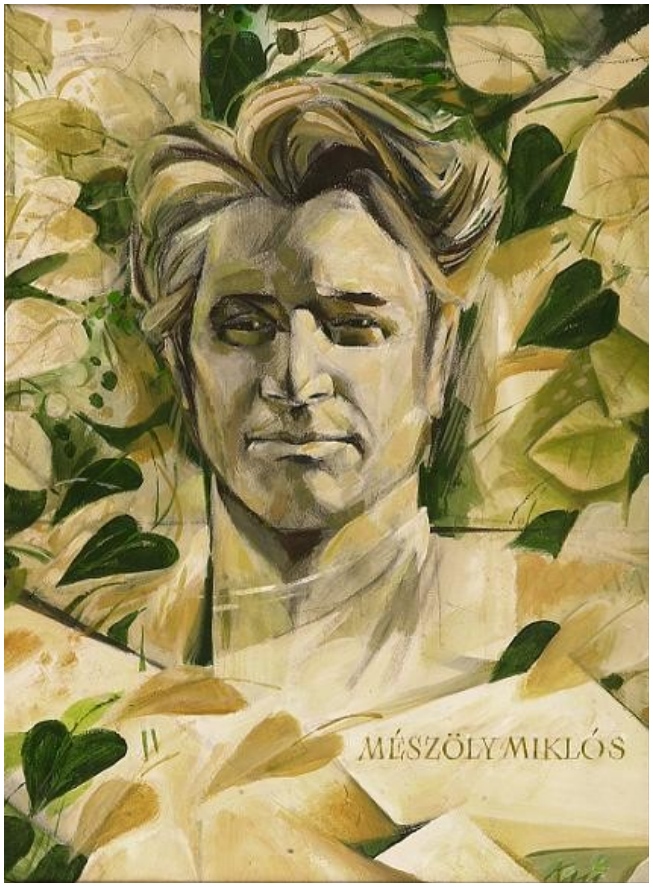

Kass János: Mészöly Miklós

Fölösleges azonban az életrajzi adatok további sorolása. Az már ennyiből is jól látható, hogy Mészöly megalkuvások nélküli ember volt. A politika, amelynek ritkán volt kegyeltje, soha nem érdekelte, mozgalmi szinten legalábbis aligha.

A kádári éra kultúrpolitikájának abszurd kategorizáló kényszere alapján többnyire a „tűrt" kategóriába tartozott. Nem volt úgy ellenzéki, ahogy mondjuk Konrád György, de igazi független értelmiségi volt, a szónak abban az értelmében, ahogyan kevesen mondhatják el magukról.

Mészöly Miklóst az irodalmi köztudat valamiért még mindig elsősorban prózaíróként tartja számon, és ebben a minőségében tagadhatatlanul megkerülhetetlen figura. A hetvenes évek prózafordulatának meghatározó alakítója, nélküle más lenne a mai magyar prózairodalom. Nádas Péter és Márton László mellett számos kortárs íróról tudható, deríthető ki, hogy valamiképpen Mészöly köpönyegéből bújt elő. Mészöly azon prózaírók közé tartozik, akik megkövetelik az olvasótól az aktív érzelmi és intellektuális részvételt.

Szövegei nem fogják kézen az olvasót, hanem megadják az alámerülés önfeledtető szabadságát.

Mindazonáltal, ha a teljes életművet nézzük, az sem elhanyagolható, hogy szinte minden műnemben alkotott. Számos esszé- publicisztika- dráma- és mesekötet fűződik a nevéhez, s mi több, kitűnő verseket is írt. Fogarassy Miklós írja valahol, hogy Mészöly olykor szinte mentegette magát, hogy - amúgy mellékesen - verseken is dolgozik. Talán úgy érezte, hogy a versek nem egyenrangú részei az életművének? Aligha. Ez már csak azért is lenne különös, mert van legalább egy olyan költeménye, amelynek maga is kitüntetett helyet szánt az életműben: az 1980-ban elkészült *Elégia*. Ez a vers Mészölyt - a prózairodalmon túl - a magyar nyelvű gondolati líra legnagyobbjai közé is emeli. Ez a nagy ívű lírai alkotás a személyes kedvenceim egyike, álljon hát itt végül egy részlet belőle:

(2.)

„Zeusz, Vénusz, Gilgames, Noé, Brahma, Ozirisz, Wotan,

Baál, Moloch, valkűrök, gigászok, titánok, párkák,

múzsák –

Anyánk háromszor kavart a levesestálban

– se többször, se kevesebbszer –

mielőtt a tányérba mert.

Aztán a vemhes cédrusok köpenyes vonulása!

Méretlen kutakban a hold tegnapi arca!

S a bógni, ahogy a bika körbejárja helyét,

hogy sebzetten ledöntse agancsát!

Vagy zárás után a kisasszony a karikás kulccsal –

még egy kis rendet a polcokon,

kupacba a maradék szemetet,
a karton cigarettáknak kilóg a vége,
szájában az elmaradhatatlan cukor-nyalóka:
ajándék a jól végzett nap után;
majd lassú sétája a tűzfal mellé a szemetesvödörrel,
miközben maga is leguggol csurgatni,
és azonmód kiismerhetetlen, mint Gaia.
Vagy a rejtelmes költöző,
ki naphosszat kering a tenger fölött,
útban Amerika felé, mindig ugyanott tisztelegve –
az egykori kikötőnek? főpap szerelmesének?
Micsoda tervek az elhantolt szénben!
Micsoda csend-mise
a robbanás kultikus cigarettaszünetében!
Vagy a mellesleg leszedett gyümölcs parádés rothadása
a tálon,
a nap besüt a szobába,
a huzattal néhány hírnök belebotlik a húsába,
mintha menyasszonyt készítenének elő éjszakára,
s noha nincs társ, pírlik éjszaka is,
ahogy a szertartás előírja.
Kifogyhatatlan az álmodozás.
Szürkületbe fulladt vizeken a hojszák
mindig ugyanúgy fehérek másképp."

konyves.blog.hu/2011/01

Mészöly Miklós emlékkiállítás

"1921-ben születtem Szekszárdon. Budapesten jogi doktorátust szereztem; talán, hogy később egy puszta kérvény megírása is zavarba hozzon. Friss ügyvédjelöltként sikerült egy gyilkost megmentenem a halálos ítélettől; engem meg - mindenkinek a magáét - kivittek a frontra. Megszöktem, elfogtak, kegyelemből újra bevetettek, Szerbiába kerültem fogolyként, onnét szöktem haza. Sokat sportoltam, keveset versenyeztem is. Szenvedélyesen vadásztam, aztán a háború elvette tőle a kedvemet. Voltam malomellenőr, munkás, terménybegyűjtő, vidéki laptulajdonos, bábszínházi dramaturg. Gyermektelen lévén, 1956-ig csupán gyermekmeséket publikáltam. Évek óta már csak író volnék, s ez (mindent számításba véve) mintha több is, kevesebb is volna, mint ami azelőtt volt; az eldöntetlen évek, az ifjúság. Nyilván öregszem.

Úgy esett, hogy soha nem tartoztam semmilyen csoporthoz, irányzathoz. Mindig vonzott, hogy igyekezzem a körön belül kívül maradni; azzal a naivitással, hogy így következetesebben maradhatok elkötelezett az emberrel szemben, akármilyen arculatát mutatja. Nem kifizetődő naivság; de újra se csinálnám másképp."

Szekszárd főteréről rövid sétával érhető el a Séd patak kanyarulatában, Babits Mihály szülőháza szomszédságában, a szecessziós homlokzatú, földszintes polgárház, az Irodalom Háza, benne a Mészöly Miklós Múzeum.

Mészöly Miklós (1921-2001) hagyatékának jelentős részét özvegye, Polcz Alaine 2003-ban az író szülővárosának, Szekszárdnak ajándékozta.

Az Irodalom Házában létrejött állandó kiállítás valósághűen idézi fel Mészöly Miklós és Polcz Alaine budapesti lakásának két részletét. A miliőt, mely az írót több mint ötven évig körülvette, mely az irodalmi élet egyfajta központja is volt, az ötvenes évektől kezdve élénk társasági élet zajlott Mészölyéknél. Gyakori vendégek voltak az íróbarátok, majd a tanítványok. Az antik bútorokkal berendezett könyvtárszobában az író nagy biedermeier íróasztala áll, rajta látható az évtizedekig használt írógépe. A zsúfolt könyvespolcok felett a barátok által ajándékozott festmények, művészeti reprodukciók láthatók.

A puritán kis háló-dolgozószobában az erdélyi csergével borított ágya. Közvetlenül a feje mellett lógott a falon a szekszárdi borrend medálja, a Demokratikus Charta 1992. szeptember 4-i nagygyűlésének belépőkártyája és egy amerikai emlék. Egyszerű íróasztala felett megsárgult fotók, képek. Az ágy felett és a falakon körben könyvekkel megrakott polcok sorakoznak. A két szobában együtt több mint 2500 kötet látható.

Az Irodalom Háza - Mészöly Miklós Múzeum a Wosinsky Mór Megyei Múzeum kiállító- és kutatóhelye.

http://www.wmmm.hu/allando_kiallitas

Tokaji Írótábor 2011 - Tokajban vernek tábort az írók

Idén augusztus 10. és 12. között rendezik meg a Tokaji írótábort. A harminckilencedik alkalommal megrendezésre kerülő szakmai találkozónak, amely két napig tart majd, ezúttal a "A magyar irodalom élete és állapota - Kihívások és válaszok" lesz a címe.

Az idei Tokaji Írótábornak a Tokaji Ferenc Gimnázium, annak kollégiuma és kertje, illetve a tokaji Paulai Ede Színház ad helyet. A hagyományokhoz híven a Tokaji Esték sorozatban idén is sor kerül különböző alkotóműhelyek és folyóiratok bemutatkozására, illetve felolvasóestekre. A szakmai programok mellett kötetlenebb borkóstolásra is lehetőségük lesz a tábor résztvevőinek.
Az idei írótábor fókuszában az anyanyelvi kultúra, illetve a klasszikus és kortárs magyar irodalmat érő kihívások állnak.

A kétnapos tábor során szó lesz a támogatási rendszerek lehetőségeiről itthon és külföldön, az írószervezetek szerepéről és feladatáról, a magyar folyóirat- és könyvkiadás válságáról, a magyar irodalom helyzetéről a magyar nyelvterületeken, a digitalizált irodalom helyzetéről, illetve a magyar irodalomnak a médiában és az oktatásban betöltött szerepéről.

.:. Vers a víz fölött - Hihetetlen sikeres a program Szarvason .:.

Minden rekordot és sztereotípiát megdönt a Szarvasi Vízi Színház Vers a víz fölött című programja, melynek keretében minden nap verseket és prózát adnak elő a Békés Megyei Jókai Színház művészei, és amelyre olyan nagy az érdeklődés, hogy az túlszárnyal minden elképzelhető várakozást.

Bár gyakran hallani, hogy manapság az emberek nem érdeklődnek a művészet, az irodalom iránt, illetve, hogy szinte egyáltalán nem olvasnak, azonban úgy tűnik, erre rácáfolnak Szarvason. A nemrégiben megnyitott Vízi Színház programjában szereplő Vers a víz fölött elnevezésű rendezvénysorozat, melynek keretében a színészek versekkel és prózával szórakoztatják a nagyérdeműt, hihetetlen mennyiségű embert vonz. Az irodalmi estek nyomán már kialakult egy törzsközönség is, akik minden előadás után gondolatokat cserélnek az elhangzottak kapcsán.

Így tehát elmondható, hogy a program még a vártnál is sokkal nagyobb sikerrel fut, aki eddig lemaradt volna róla, egészen augusztus 18-ig még ellátogathat Szarvasra. Az előadások minden nap 20 órakor kezdődnek.

http://www.napvilag.net/irodalom

Lehetséges a Gyöngyösi hagyomány erősítése Csetneken

Megtalálták a barokk költő utolsó lakhelyét a községben

Csetnek (Štitník). Közel egy évig tartó kitartó kutatómunkával sikerült azonosítani a barokk kori magyar irodalom legjelentősebb alakjának, Gyöngyösi Istvánnak legutolsó lakhelyét a Rozsnyói járásbeli Csetneken, a felfedezés Brutovský Gabriella, egyetemi hallgató nevéhez fűződik, a házon egy emléktábla elhelyezését tartanák szerencsésnek az irodalmi hagyományokat ápolók.

Július 24-én, Gyöngyösi István halálának napján, mint ahogy 2003 óta minden évben, úgy idén is a pozsonyi Komenský Egyetem, a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem magyar tanszékeinek tanárai és diákjai valamint a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának szervezésében találkoztak az érdeklődők a csetneki temetőben, a nyolc éve felújított síremléknél.

A barokk költő életművéről és annak máig tartó hatásairól Jolanta Jastrzębska, a torontói egyetem oktatója és Jankovics József, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének munkatársa, valamint Brutovský Gabriella, egyetemi hallgató tartottak rövid előadást a mintegy kéttucatnyi jelenlévőnek. A temetői emlékezés után a magyar irodalom 1704-ben elhunyt jeles alkotójának utolsó lakhelyénél, a Jolsvai utcán álló, ma kissé romladozó állapotban lévő, egykori Marikovszky háznál emlékeztek a résztvevők. A ház jelenlegi tulajdonosa – egy roma nagycsalád családfője – éppen eladásra kínálja a körülbelül háromszázötven évvel ezelőtt épült, hatszobás, eredeti belső díszítéseit részben megőrzött, de többször átalakított, kissé lelakott ingatlant. Emiatt merült fel a résztvevőkben, hogy magyarországi és szlovákiai szervezetek összefogásával egy irodalmi emlékhely, vagy regionális irodalomtörténeti múzeum kialakítását kezdeményezzék. Jankovics József, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének munkatársának véleménye szerint mindenképpen örvendetes lenne egy ilyen emlékhely létrejötte, ehhez azonban a megfelelő szlovákiai-magyarországi partneri kapcsolatokat kell megteremteni és az tartós anyagi hátteret kellene biztosítani. A házon a csetneki önkormányzat és magánszemélyek támogatásával valószínűleg egy éven belül sikerül majd egy háromnyelvű, latin-magyar- szlovák szövegű emléktáblát is elhelyeztetni, de hogy sikerül-e a házat megvásárolni, utána pedig intézménnyé átalakítani, ez még kérdéses.

Szászi Zoltán *Új Szó nyomán (foto: szerző felvétele)*

Megjelent az Opus 2011/3 száma

Megjelent a Szlovákiai Magyar Írók Társasága által kiadott irodalmi folyóirat, az Opus idei harmadik száma, mely a Horizontok rovatban versekkel és prózákkal indul, ahol Iancu Laura és Pál Dániel Levente líráját Merényi Krisztián Egy sírkertész című novellája színesíti. A következő, Posztkolonializmus elnevezésű rovatban tanulmány és korreferátumok olvashatók.
Ardamica Zorán Hatalom, identitás, kultúra, interakció című írásában a szlovákiai magyar irodalom koloniális/posztkoloniális olvasatlehetőségeihez szól hozzá, majd Németh Zoltán Ellenőrizhetetlenségek összjátéka: az elnyomott elnyomottjának elnyomottja elnevezésű írásában reagál a tanulmányára. Erre tesz rá még egy lapáttal Bárczi Zsófia is, aki A posztkoloniális olvasat esélyei című korreferátumában szintén a fent említett tanulmányt boncolgatja.

A soron következő, ismét Horizontok címet viselő fejezetet Kulcsár Ferenc és Nagypál István versei, valamint Baka L. Patrik novellája alkotja. Ezekhez csatlakozik Walter J. Kovacs lírája H. Nagy Péter gyűjtéséből.

A Peremvilágok című blokk tanulmányokat vonultat fel. Hegedűs Norbert Modern mítoszok című tanulmánya Neil Gaiman Lovecraft újraírását tárgyalja. A dolgozat a Gaiman-univerzum egyetlen, jól körülhatárolható részével foglalkozik, azokkal a művekkel, melyekben Lovecraft Cthulhu-mítoszának hatása érhető tetten. Ezt Sánta Szilárd Láthatatlan forradalmak – parányi univerzumok című írása, majd Hegedűs Orsolya Worluk kiépülése elnevezésű esszéje követi, mely John Caldwell (azaz Nemes István) A Káosz Szava című 1990-ben megjelent könyvét boncolgatja.

A Palimpszeszt című fejezet Keserű József Elképzelt terek tanulmányával indít, melyben az elbeszélői hang és a térbeliség fogalmát boncolgatja Gazdag József, N. Tóth Anikó és Bárczi Zsófia műveiben. N. Juhász Tamás az Írói (kor)képek című kritikájában a tavaly megjelent Kedves filmem könyvet elemzi, illetve mutatja be. A kritikai fejtegetés után Z. Németh István Nagyon is. Nanochip. Igaz. elnevezésű kisesszéjében Mócsi Gergely Igaz című kötetét boncolgatja a maga humoros írásmódjával. Végezetül pedig Hushegyi Gábor a lapban megjelent illusztrációk megalkotóját, Balázs Istvánt mutatja be röviden Circulum Quadratum című írásában.

Az Opus mostani melléklete Hodossy Gyula 2011. április 15-én Garamkövesden elhangzott beszédével indul, mely a Gyurcsó István emléknapon hangzott el. Ezt követi Nagy Erika A tudomány szolgálatában című tudósítása, mely az azonos című könyv bemutatóját eleveníti fel. Benkő Tímea írásában a Versbetörés elnevezésű rendezvénysorozatról számol be, mely a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának évek óta zajló eseménye. Ismét Nagy Erika írása következik Az újraértelmezés hirdetője címmel, mely a hatvan éves Alabán Ferenc irodalomtörténész, kritikus és egyetemi tanár köszöntéséről ad számot.

Őt Csapody Kinga összefoglalója követi Text-túra - Nincsen tábor szöveg nélkül címmel, amely az SZMÍT május 6. és 8. között megrendezett fiatalokkal való műhelymunkát mutatja be, ami a keszölcési Árkádia ranchon zajlott immár hagyományosan. A következőkben a Talamon-díj átadásáról tudósít Nagy Erika, amit Csanda Gábor laudációja követ, mely a díjazottat, Szalay Zoltánt mutatja be.

Ezt két képes bemutató követi, melyek a 2011. április 8-án Egerben bemutatott Opus folyóirat összejöveteléről tudósítanak, valamint a május 12-én nálunk járt Király Zoltán költő, az Erdélyi Magyar Írók Ligájának ügyvezető elnöke és László Noémi József Attila-díjas költő Hodossy Gyulával, az SZMÍT elnökével való beszélgetését mutatja be.

http://www.szmit.sk/

Ki menti meg Wass Albert lelkét?... (I.)

A7 folytatja Wass Albert-dossziéjának bővítését. A szerkesztői szándék szerint, összegyűjtjük azokat a cikkeket, vitairatokat, elemzéseket, amelyek a Wass Albert-életművet érintik. Szemenyei-Kiss Tamás cikke A7 archívumába egy álláspont dokumentumaként kerül be, az ebben a szövegben közöltek kizárólag a szerző véleményét tükrözik.

Szemenyei-Kiss Tamás

2003. december 1-én a Kráter Műhely Egyesület elnöke, Turcsány Péter, a Wass-könyvek magyarországi kiadója, egy komor házban, a budapesti Markó utca 27. számú épületben - azon a helyen, ahol 1945-öt követően a hungarista állam vezetőin végrehajtották a halálos ítéleteket - kéréssel fordult hozzám. Amint azt közölte: birtokukban van gróf czegei Wass Albert (az egyesült államokbeli Astorban elhunyt író) nyilaskeresztes párttagsági könyve, ezért, a rendelkezésre álló életrajzi adatokat kiegészítendő, engedélyt kér az Országos Széchenyi Könyvtár Kézirattárában őrzött Hungarista Mozgalom Hírszolgálata (HMH) iratanyagainak tanulmányozására...

Kérését később a 2003. december 3-án, majd a 2004. február 15-én megfogalmazott leveleiben is megismételte.

Miért fontos - vetődött fel a kérdés, úgy a hazai közvéleményben, mint az emigráció köreiben - Wass Albert múltjának tisztára mosása?

A bizonytalan identitású magyarországi ellenzéki párt, a Fidesz MPSZ-hez közel álló orgánum, a *Heti Válasz* az alábbiakban foglalta össze (meglehetősen felszínesen) Szász Lóránt szerepét a Wass Albert életműsorozat kiadásában: „...az emigráns körökben köztudomású, hogy a *Magyarok Vasárnapjá*nak atyja - etikailag kifogásolható módon - tette magát a magyarországi Wass Albert-biznisz egyik legnagyobb haszonélvezőjévé. Az erdélyi származású író 1989-ben potom ötezer dollár, valamint a megjelentetett könyvekből származó bevétel 12 százaléka ellenében ruházta át műveinek kiadási jogát - az akkor barátjának tudott - Zasra. Miközben a Wass-könyvek reneszánszát éljük, s több kiadó is magáénak tudja az életmű feletti rendelkezés jogát, a 12 százalékos jutalékok alig-alig csorognak a Wass-leszármazottakhoz. Ezért - mások mellett - Zas Lorántot teszik felelőssé az örökösök. A *Katolikus Magyarok Vasárnapja* néven átvett havilap szekularizálása, vagyis a katolikus jelző lekoptatása, szintén az íróként és költőként egyaránt meg-megvillanó Zas lelkén szárad..."

A dolgok persze nem ilyen egyszerűek.

„Zas" vagyis Szász Lóránt, aki „Malomfalvi" néven is számontartott az irodalomtörténetben, valamivel többet adott Wass Albertnek, mint az említett 5000 amerikai dollár. Hogy a haldokló barát háborgását lecsillapítsa, röviddel az 1998 februárjában bekövetkezett halála előtt elismervény ellenében átadott számára még 1.200 dollárt, az író ebben az okmányban megerősítette Szász (Zas) Lóránt jogait, tény, hogy a 12 százalékos részesedést fiaira (Vid, Huba, Géza, Miklós és Endre) ruházta át.

Turcsány Péter költő, üzletember, a magyarországi Kráter Műhely Egyesület elnöke a tisztának hitt üzlet reményében szövetkezett Szász/Zas Lóránttal - akit különösebben nem foglalkoztattak morális kérdések, ti. az sem, hogy a pomázi könyvkiadó, az MDF-politikus mögött az úgynevezett nemzeti szellemiségtől távol álló Soros Alapítvány, továbbá a Medgyessy-kormány illetékes minisztériumai, propagandistái húzódnak meg.

A Kráter Műhely Egyesület 2003. évi pénzügyi jelentését ismerve, a magyarországi könyvkiadó a Medgyessy-kormány minisztériumaitól, továbbá a Soros Alapítványtól és az Országgyűlés meg nem nevezett bizottságaitól összesen 13 millió 632 ezer forint támogatást kapott - míg az alaptevékenységből (nagyrészt a Wass Albert életműsorozat kiadásából) 73 millió 348 ezer forintos bevételt könyvelhetett el Szász-Zas Lóránt üzleti partnere.

Jogosan vetődött fel, nem csupán az emigráns körökben, hanem a hazai és az erdélyi jobboldali szimpatizánsokban is a kérdés: politikai vagy üzleti haszonszerzési célból gerjesztették az úgynevezett Wass Albert-kultuszt?

Míg Turcsány Péter az említett "írófejedelem" mellett a háborús bűntettekért szintén elítélt Kecskési-Tollas (született Kohlmann) Tibor műveinek kiadására is igényt jelentett be, addig Szász Lóránt, hivatkozva az amerikai Editorial Office

Hungarians' Sunday elnevezésű cége populista üzleti szellemére, az elmúlt évtizedben olyan munkatársakat foglalkoztatott és olyan szerzőknek biztosított publikálási lehetőséget, akikről Magyarországon és az emigráns körökben senkinek sem a demokrácia jut az eszébe... Dobszay Károly (dortmundi hungarista könyvkiadó, a nyilas szellemiségű Út és Cél egykori főszerkesztője) mellett még a legutóbbi lapszámokban is Kenessey Csaba, dr. Lovas István (a magyarországi szélsőjobboldal vezető publicistája), Csontos Péter, Romhányi László, Tímár Imre, dr. Halász József (a 2004. évi forradalom bejelentője), Siklósi András, Ekrem Kemál György, stb. írásait olvashattuk. Az a dolog, hogy az elhunyt nagyságok sorából Turcsány és Szász urak Kecskési-Tollas és Wass Albert mellett éppen Dövényi Nagy Lajost favorizálják - az, feltehetően, nem a véletlen műve.

Wass Albert néhai honfitársunk, bár 1951-től 1998-ig a Hungarista Mozgalom Hírszolgálata aktivistája volt, nem is annyira hungarista, mint inkább a német - fajelméletre épült - nemzetiszocializmus követőjeként jellemezhető. Adolf Hitlertől két alkalommal kapta meg a birodalmi vaskeresztet, azt a kitüntetést, melyet már a második világháború éveiben sem a demokratikus cselekedetekért vagy az antifasiszta koalícióban végzett tevékenységekért osztogatott a berlini kancelláriahivatal.

A román igazságszolgáltatásról, hasonlóan a magyarországihoz, nincs jó véleményem. Ennek ellenére Romániában máig is érvényes a néhai erdélyi grófra kimondott halálos ítélet - melyet érzelmi okokból (nemzeti hovatartozás miatt vagy üzleti meggondolásokból) nem lehet semmisnek tekinteni. Andrei Bojor, Lucretia Bojor, Lucia Bojor, Mariana Bojor, Natalia Petrea, Ana Miron, Rodica Petrea, és Ioan Guzau meggyilkolása tény - gróf czegei Wass Albert nyilas pártszolgálatost és apját e fenti háborús bűntettnek nyilvánított cselekményben történt részvételért ítélték halálra, alkalmazva a nemzetközi törvényeket.

Szálasi Ferencre és társaira kimondott büntetéseket, a nürnbergi nemzetközi bíróság ítéleteit is, lehet vitatni - kinek-kinek a politikai meggyőződése szerint. Erdélyben, Wass Albert hazájában sem egységes az ottani magyarság véleménye. Frunda György, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) szenátora 2003 áprilisában úgy vélekedett: Romániában 2002 óta kormányrendelet tiltja a háborús bűnösök kultuszát. Wass Albert - mint hangsúlyozottan kifejtette - jelenleg háborús bűnösnek számít, ezért az lenne a leghelyesebb, ha (az esetleges rehabilitálást célzó per lezártáig) eltávolítanák Wass Albert Erdélyben lévő köztéri szobrait.

A háborús bűnösséget szankcionálni rendelt törvények nemzetközi törvények s mint ilyenek, felette állnak a romániai, magyarországi, németországi, stb. jogszabályoknak. Ha vitatjuk az erdélyi földesúr bűnösségét, akkor (logikusan, következetesen) felül kell vizsgáltatnunk a Nürnbergben hozott bírósági döntéseket s ugyanakkor Szálasira és társaira kimondott halálos ítéleteket is.

A kérdés megkerülhetetlen: szorgalmazzuk-e Wass Albert nemzettestvérünk rehabilitálását - vagy ültessük a vádlottak padjára a nemzetközi törvények megalkotóit?

Önmagát a nemzeti jobboldal elitjeként rangsoroló polgári propagandisták - mindenekelőtt az Alternatív Kossuth-díjat odaítélő kuratórium tagjai - és a történelmi tényeket a cél érdekében figyelmen kívül hagyó politikusok szívesen hivatkoznak arra, hogy Wass Albert esetében az amerikai bevándorlási hatóságok sem találtak okot a Romániának történő kiadatásra. Néhány (megélhetési) bértollnok és történész még az amerikai Wiesenthal Központot, mint az író ártatlanságát bizonyító intézményt is felemlegette...

- Tévedésre, illetve a körülmények ismeretének hiányára utalnak ezek a tájékoztatások. - Az Egyesült Államok illetékes hivatala, az OSS sem mentette fel Wass Albertet, csupán a bizonyítottság hiányát mondta ki. A Wiesenthal Center ezt követően kezdeményezte a vizsgálatot, mert értesüléseik szerint a meggyilkoltak között két zsidó is volt.

Az amerikai OSS, hasonlóan a korabeli szovjet gyakorlathoz, egyes esetekben eltekintett a háborús bűnösség megállapításától. Számukra Werner von Braun (Hitler büszkesége, a tömeggyilkos V-1 és V-2 szárnyasbombák megalkotója) nem volt háborús bűnös. Ugyanilyen elbírálást kapott Tarnói László professzor, a hungarista állam igazságügyminiszterének kabinetfőnöke, Fiala Ferenc (Szálasi sajtófőnöke), Alföldi Géza (a nyilas kormány propagandaminisztériumának államtitkára), Páger Antal (a Nyilaskeresztes Párt nagyhatású aktivistája) és még sokan mások. Martin Heidegger filozófust (az NSDAP meggyőződéses hívét), Hjalmar Schacht birodalmi minisztert (a náci fegyverkezési program irányítóját), Hans Fritzsche rádiókommentátort, Franz von Pappent, stb. szintén bűntelennek találták az amerikaiak...

A történelmi igazságszolgáltatás így működött.

Henney Árpád altábornagy, Szálasi kijelölt utódja - a Hungarista Mozgalom Hírszolgálata megalapítója - és több munkatársa is hasonló módon menekültek meg a legsúlyosabb büntetéstől, de a történelmi feledékenység nem akadályozta meg őket a hungarista-nemzetiszocialista harc későbbi folytatásában.

A Szász Lóránt és a Turcsány Péter neveivel fémjelzett üzleti vállalkozás körüli botrányt Kollár Erzsébet magyarországi közíró, a Fidesz Munkáscsoport egykori tagja által 2003. április 4-én közzétett publikáció indította el.

Idézek a legnagyobb példányszámú magyarországi napilapban, a *Népszabadság*ban megjelent jegyzetből:

"...Március 14-én vette át Wass Endre, az író fia az Alternatív Kossuth-díjnak nevezett elismerést, mellyel ezúttal a néhai Wass Albert életművét jutalmazta az illetékes kuratórium: Gyurkovics Tibor író, Jankovics Marcell filmrendező,

Makovecz Imre építőművész, valamint Melocco Miklós és Schrammel Imre szobrászművészek. - A díjat odaítélő bizottság (az 1945 után háborús bűntettek miatt távollétében halálra ítélt) gróf czegei Wass Albert esetében elmulasztotta nyilvánosságra hozni, hogy az író a szélsőjobboldal prominensei közé tartozott. Az alábbiakban ismertetem a hazai jobboldali elit által elismerésre méltónak tartott ‘nemzettestvér' életművének egy, nem éppen elhanyagolható, részletét:

1946-ban Nyugaton a Nyilaskeresztes Párt egykori tagjai létrehozták - a németországi ODESSA mintájára - a túlélő szervezeteiket. Caracasban Henney Árpád altábornagy, a ‘Nemzetvezető' kijelölt utódja (Szálasi ‘személye körüli miniszter' és ‘munkarendvezető') továbbá Nyisztor Zoltán katolikus lelkipásztor alapította meg a Hungarista Mozgalom Hírszolgálatát (HMH), amely hivatott volt összefogni a világ különböző pontjain szétszóródott nyilaskeresztes párttagokat, a hungaristákat és szimpatizánsaikat. Az óriási távolságokkal magyarázható, hogy a kapcsolattartás hatékony formájának, lehetőségének tartották a hungarizmus gondolatát szolgáló sajtótermékek alapítását, majd később ezek fennmaradásának anyagi, erkölcsi segítését. Ausztráliában Kántor Béla, majd a Gede testvérek közreműködésével kiadott *Út és Cél*, Dél-Amerikában és Európában a *Hídverők*, a *Hídfő* és a *24. Óra* voltak az árpádsávos mozgalom legismertebb orgánumai.

Élete végéig főmunkatársként a Hungarista Mozgalom Hírszolgálatához tartozott Wass Albert is, aki Alföldi Gézával (Szálasi propagandaminisztériumának államtitkárával), Borsányi Juliánnal, Milotay Istvánnal, Fiala Ferenccel (Szálasi egykori sajtófőnökével), Marschalkó Lajossal, Málnási Ödönnel, Szemenyei-Kiss Tamással (az 1994-1998 közötti HMH-főnökkel), Tóth Judittal (a 24.Óra kanadai főszerkesztőjével) és a Kaliforniában élő Szász Lóránttal összehangoltan végezte tevékenységét..."

A tárgyalt személy, Wass Albert, akiért ma kiáll a radikális nacionalisták minden legális és illegális szervezete, a szélsőjobboldalra sodródott "nemzeti pártok" minden számottevő politikusa - a hungarista hírszolgálat szervezése mellett munkatársa volt a nyilasként jelzett orgánumoknak is. Egyebek mellett az *Út és Cél*nak, a *Hídverők*nek, a *Hídfő*nek, az *Új Hídfő*nek és a *24. Óra*nak.

Ha bárkinek nem elégségesek azok az információk, melyeket Kollár Erzsébet hozott nyilvánosságra vagy az általam tett hitelesítő nyilatkozatok, akkor figyelmébe ajánlom az emigráció köreiben sem hiteltelennek tartott Hajnal László Gábor *Virrasztani félelem nélkül* című 1996-ban megjelent tanulmánykötetét, ahol az 57-66. oldalakon figyelemre méltó információkat kaphat W.A. a hungaristákkal történt együttműködéséről.

Hajnal könyvének tartalmáról értesülhetett Wass Albert is, hiszen a szerző minden érintett számára elküldte a soproni Patriot Kiadónál megjelent kötetét - az „írófejedelem" egyetlen szóval sem tiltakozott a róla írottakról.

Nagy Csaba *A magyar emigráns irodalom lexikona* (Argumentum Kiadó, 2000) szintén említést tett W.A. szélsőjobboldali kötődéséről - lásd az említett lexikon 1030-1031.oldalait - s ha ez sem elég, akkor Borbándi Gyula *Magyarok az Angol Kertben* c. monográfiája még mindig új információkkal szolgálhat a kételkedőnek. Az Európa Könyvkiadó gondozásában megjelent mű az alábbiakat látta érdemesnek közölni az egyesült államokbeli Throop-ban 1953-ban gyülekezett hungaristákról:

"...1953 végén különösen a szélsőjobboldalon elégedetlenkedtek a Szabad Európa Rádió munkájával, főleg azért, mert nem volt eléggé nemzeti, keresztény és antikommunista... Pedig, ahogy egy lapban olvasható volt, a magyar emigrációnak olyan ragyogó szellemi emberei voltak, mint Milotay István, Nyírő József, Wass Albert, Ráttkay R. Kálmán, Oláh György, Vaszary János, Muráti Lili, Páger Antal, Hajmássy Miklós, Szilassy László..."

Ki kell hangsúlyoznom: a hungarista hírszolgálati tevékenységben illetve a nemzetiszocialista szervezetek által kiadott orgánumokban a mindenkori HMH-vezetők csak ismert és igazolt személyeket engedtek dolgozni, szinte kizárólag egykori nyilaskeresztes párttagokat vagy a második világháború utáni politikai bűnperekben vizsgázott „kamerádokat".

Henney Árpád altábornagy, majd Alföldi és Fiala között támadt nézeteltérések a lényeget nem érintették. Nem ideológiai viták állították hosszabb-rövidebb időre szembe a HMH vezetőit, hanem az alkalmazott médiastratégiai polémiák vagy (az ötvenes-hatvanas években) a "...kit jelölt ki Szálasi a Hungarista Mozgalom vezetésére?"-kezdetű magánlevelezések. E vitákban némi egységbontó kísérletezgetést fedezhettünk fel.

Jómagam évtizedeket töltöttem el illegális politikai tevékenységekben, de arra soha nem volt példa, hogy az antikommunista ellenállásban vagy az 1990-et követő időszakban (a Hungarista Mozgalomban) bárki részére tagsági könyvet állítottak volna ki az organizációk vezetői. Ezzel ugyanis vétettünk volna bajtársaink ellen, a konspiráció íratlan szabályait szegtük volna meg. A közelmúltban sor került olyan bírósági-igazságszolgáltatási eseményre is, ahol az úgynevezett szélsőséges mozgalmak elleni vizsgálat során a bíró az 1945 után tovább működött Hungarista Mozgalom tagkönyve, névsora iránt érdeklődött az idézettektől... - Ilyen, bugyutának minősíthető kérdés 2000 után Wass Albert esetében is elhangzott.

Egykori bajtársunk tragédiáját én nem abban látom, hogy miként élt, hanem abban, hogy gróf czegei Wass Albert hungarista íróból a halála utáni években demokratát és (nota bene!) második világháborús ellenállót igyekeztek kreálni azok, akiknek ehhez üzleti és politikai érdekeik fűződtek.

A fenti szöveg az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárának Fond 567 jelzetű gyűjteményében található - a szerk.)

ahet.ro/dossziek/wass-albert/ki-menti-meg-wass-albert-lelket.

folytatódik

Elhunyt Szász Lóránt költő és szabadságharcos

- **Nagyvilág**

|

Szerkesztőségünk megdöbbenve értesült a szomorú hírről, hogy július 8-án, életének 73. évében elhunyt Szász (Zas) Lóránt költő és szabadságharcos, az amerikai emigrációban élő költők legismertebb és egyben utolsó képviselője.

Szász Lóránt 1938-ban született Budapesten. Számos verseskötetet és két prózai kötetet jelentetett meg. 1956-ban részt vett a fegyveres nemzetőrség megszervezésében. 1957-ben szervezkedés címén bebörtönözték. 1958 elején szabadult. Villanyszerelő szakmunkásként dolgozott, majd üzemmérnöki diplomát szerzett. 1967-ben feleségével együtt Jugoszlávián át Olaszországba emigrált, majd 1968-ban az USA-ba költözött. 1972-ben a University of California, Los Angeles (UCLA) tagozatán elektromérnöki diplomát szerzett, majd 1975-től az „Amerikai Űrkutatási Intézet" (AIAA) munkatársa. Üzletemberként, majd gazdasági tanácsadóként ismert személyiség szerte a világban.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc alatti, majd későbbi versei miatt méltán tarthatjuk 1956 szelleméhez egyik leghűbb költőnknek. Az '56-os Világszövetség egyik alapítója. 1973–74-ben a Napnyugat szerkesztője, 1994-től a Magyarok Vasárnapja főszerkesztője. A Magyar Rezervátum c. lap 1996-ban a Nem Koppányt című verséért az Év Költője címet adományozta. Az 1956-os Emlékérem birtokosa. Az USA Kongresszusa kétszer tüntette ki.

Leghíresebb versét felidézve búcsúzunk Lóránt bátyánktól, aki évtizedek óta soha nem tette le fegyverét. Szellemi harcosként szinte napi rendszerességgel írta újabb és újabb veseit, ostorozva a magyarság ellenségeit és a nemzeti színekbe csomagolt hamisságot egyaránt, valamint a Világhálón aktívan részt vett a nemzetérdekű hírfolyam fenntartásában. Külön szomorúsággal tölt el bennünket, hogy Mozgalmunk számára elküldött utolsó verseskötetét nincs alkalmunk személyesen megköszönni, mert a Teremtő akarata már nem teszi ezt lehetővé. Emlékét szeretettel megőrízzük.

Nem Koppányt

(Csupán magyar. Stampa Lászlónak)

Nem Koppányt siratom, hanem
a harci kedvet, a kopját
siratom, a tegezt, a lándzsát,
a harci mént, hogy mindenért
és mindenkinek megfeleljek,
hogy dédapámmal és unokámmal
ott legyek Mohácsnál, Majténynál,
Világosnál, Visegrádnál,
a Bánátban és Bácskában,
ahol csak csatánk van,
és magammal rántsam a
törököt Nándorfehérvár
bástyájáról a halálba,
hogy Zrínyivel haljak vad-
kantól és cselszövéstől,
amelytől annyiszor haltak
eleink átkot hörögve
a császárra. Nem Koppányt
siratom, világtájakra
vágott testéből vér szivárog,
Jézusunk Ő, megfeszítettetett, fel-
négyeltetett: Trianon-előtti
tálca, László feje, Dózsa trónja,
pernyébe fúlt forradalmaink
szalmalángja, haduraink:
Emese, Álmos, Árpád nem
nemzettetek elég gyermeket
a világra. Nem Koppányt
siratom, hanem az almafákat,
bozótjainkat, cserjéseinket,
fűzfáinkat, fenyveseinket
és tölgyeinket, szél ha támad,
parazsat, pattogó szikrát,
palánkba harapó duhaj lángot,
Koppány seregét siratom:
Bornemissza Gergőt, Esze Tamást,
Bercsényit, Bemet, a pesti srácot,
aki csatázott. Nem Koppányt
siratom, hanem az orosz
hómezőbe vesztet, a bakó
Bogártól felhúzottat, meg-
gyalázott asszonyainkat,
sírokat, a keresztet.
Álmainkat siratom,
regéinket, a meséket,
Fanyűvő Jánost siratom,
Árgyélust, Tündér Ilonát,
az egri nőket, igriceinket
siratom, táltosainkat,
Prohászkát, Apor Vilmost, a
féllábú Jánost: húsunkból
és vérünkből még eposz
nőhet. Nem Koppányt siratom,
hanem a tartást, a mindent

kimondó szót, az esküt, ami
köttet. Nem Koppányt siratom:
magamért ejtek könnyet.

1995. március 13.

Jövőnk.info - Magyar Nemzeti Arcvonal - Hungarista Mozgalom

Mácz István

Az igazság harsonák hangerejével hirdeti, amit meg nem hallani lehetetlen.

A jóság csellók és hárfák szelídségével szólongatja szívünket, hogy tegyük, amit tenni igazán emberi.

A szépség hegedűhangon könnyezi elénk az elmondhatatlant, és a hegedűk halk mosolyával édesget magához.

Az igazság a Megismerhetetlent kutatja.
A jóság az Elérhetetlen után vágyik.
A szépség a Láthatatlant akarja láttatni.

Az igazság állja a vádakat. A jóság áldozatra kész. A szépség rendületlenül hisz halhatatlanságában.

Rabindranath Tagore:

Áldozati énekek

Ó, életemnek élete, mindig igyekezni fogok, hogy tisztán
tartsam testemet, mert tudom, hogy tagjaimon éltető
leheletednek varázsa árad el.
Mindig igyekezni fogok, hogy mindent, ami hazug, távol
tartsak gondolatvilágomtól, mert tudom, hogy te vagy az igazság,
ki meggyújtottad lelkemben az értelem világosságát.
Mindig igyekezni fogok, hogy elhessegessek szívemtől
minden rosszat s virágzásban tartsam szeretetemet, mert tudom,
hogy szívem legbenső szentélyében te trónolsz.
És törekvésem lesz, hogy minden cselekedetemben a te
képedet tükrözzem, mert tudom, hogy a te hatalmad az, mely
nékem erőt ad a cselekvésre.

Erdélyi fák között

**Erdélyi fák között egy évben kétszer hull a falevél.
Ősszel, mikor a hervadás leszáll,
s az árva fák közt zúgni kezd a szél.
És tavasszal, mikor a holt mezőkre
az élet lüktetése visszatér.
Nálunk akkor is hull a falevél.
Nálunk akkor is búsak a lelkek,
mikor a rónán pacsirta dalol,
úgy ég olyankor, úgy fáj valahol...**

**Tavaszi szél még jobban megcibálja itt a fákat,
s mi megmaradt: emléke a régi nyárnak,
az a kevés is mind, mind lepereg..
Erdélyi fák között, én nem tudom
miért, de kétszer hullanak a falevelek...**

Wass Albert

A Magyar Irodalmi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

Email: fextralitera@gmail.com

http://irodalmihirlevel.freewb.hu/

Terjeszti a Kárpáti Harsona

http://www.karpatiharsona.info